

PENEROKAAN KESAN PENGAJARAN DAN PEMBELAJARAN MENGUNAKAN VISUAL IMEJ DALAM KALANGAN PELAJAR CACAT PENDENGARAN

AIDAH ALIAS
NADZRI MOHD SHARIF
NOR FARIZA BAHARUDDIN
MEOR HASMADI MEOR HAMZAH
FARIHAN ZAHARI

UNIVERSITI TEKNOLOGI MARA
MELAKA

Abstrak

Penyelidikan ini adalah untuk mengenal pasti kesan dalam pengajaran dan pembelajaran di kalangan pelajar cacat pendengaran dengan menggunakan visual imej. Penyelidikan ini juga dijalankan untuk menganalisis model pengajaran yang sesuai dengan menggunakan imej dalam meningkatkan proses pembelajaran di kalangan pelajar cacat pendengaran. Kaedah kajian menggunakan kaedah pemerhatian dan temu bual mendalam dengan pelajar cacat pendengaran dan guru-guru. Dapatan kajian menunjukkan bahawa induksi adalah amalan semasa dalam pengajaran dan pembelajaran di kalangan pelajar cacat pendengaran dan kaedah yang sesuai untuk mengajar pelajar cacat pendengaran adalah dengan menggunakan imej dan pergerakan. Dalam erti kata lain dengan menggabungkan kedua-dua medium imej dan pergerakan, kajian ini mencadangkan medium terbaik adalah dengan menggunakan imej berturutan. Kajian ini menyimpulkan dan mencadangkan bahawa model imej berurutan adalah saluran yang disyorkan untuk digunakan dalam proses pengajaran dan pembelajaran untuk pelajar cacat pendengaran.

***Kata kunci:** Pengajaran dan pembelajaran, fotografi, imej visual, cacat pendengaran, imej berturutan, dan visual komunikasi.*

EXPLORING THE EFFECTS OF TEACHING AND LEARNING USING VISUAL IMAGES AMONG HEARING IMPAIRED CHILDREN

Abstract

This research is to identify the current of teaching and learning among deaf students using visual images. It is to analyze the models of teaching and learning that correspond to the images in improving the learning process among deaf students. The method applied in this research is by observation and in-depth interviews with deaf students and teachers to collect data. The finding shows that induction is the current practice in teaching and learning among deaf students, and the appropriate methods to teach deaf students is to use the images and movement, in other words, by combining both medium the image and movement. This study suggests that the best method is to use the medium of sequential images. The study concluded and recommend that the model image sequences is a medium recommended for teaching.

Keywords: *Teaching and learning, photography, visual image, hearing impaired, sequential images.*

PENDAHULUAN

Di Malaysia, terdapat 283,512 orang kurang upaya (OKU) dan seramai 37,729 daripadanya merupakan individu yang berdaftar bagi masalah pendengaran (Jabatan Kebajikan Masyarakat, 2009). Menurut statistik dari Jabatan Kebajikan Masyarakat pada tahun 2009 telah menunjukkan tahap kecacatan golongan orang kurang upaya telah terbahagi kepada enam kategori iaitu cacat penglihatan, pendengaran, fizikal, masalah pembelajaran, *cerebral palsy* dan lain-lain. Masalah pendengaran merupakan kecacatan neurologi yang paling kerap berlaku dalam populasi manusia. Pertubuhan Kesihatan Sedunia (WHO) pada tahun 1999 telah menganggarkan bahawa hampir 250 juta penduduk dunia telah mengalami masalah pendengaran (Che Lah, 2008). Menurut Chua dan Koh (1992) telah menyatakan, kanak-kanak cacat pendengaran ialah mereka yang mengalami kerosakan pendengaran dalam pelbagai keadaan dan tidak dapat bertindak balas terhadap tahap bunyi di sekitarnya. Sementara itu Asmah Omar (1984) menyatakan individu cacat pendengaran telah ditakrifkan sebagai seorang yang dilahirkan dengan kecacatan pendengaran yang tidak dapat mengenali bunyi bahasa yang menyebabkan mereka tidak dapat mendengar perbualan orang lain. Individu cacat pendengaran juga tidak dapat mengalami dan menghargai pemikiran dan budaya melalui bahasa. Tambahan pula, Bee (1995) menekankan bahawa kanak-kanak yang mengalami masalah pendengaran adalah mereka yang mempunyai kesukaran pendengaran atau pendengaran kekurangan yang jelas. Jadual 1 menunjukkan senarai kes ketidak upaya yang disebabkan oleh faktor-faktor sebelum kelahiran, semasa kelahiran atau selepas lahir yang dikeluarkan oleh Jabatan Kebajikan Masyarakat pada tahun 2009 adalah seperti berikut :

Senarai kes ketidakupayaan	Tahun 2009
Penglihatan	26,155
Pendengaran	37,729
Fizikal	94,331
Masalah Pembelajaran	109,708
<i>Cerebral Palsy</i>	4,068
Lain-lain	11,521
Jumlah	283,512

Jadual 1: Senarai Kes Ketidak Upayaan (Jabatan Kebajikan Masyarakat, 2009)

KAJIAN LITERATUR

Kepentingan dalam Pendidikan Khas bermula pada tahun 1920-an di kalangan sukarelawan yang terlibat dalam pembukaan sekolah-sekolah cacat penglihatan dan pendengaran. Laporan Jawatankuasa Kabinet mengenai pelaksanaan dasar pendidikan melalui Perakuan 169 adalah titik perubahan yang membawa kepada penekanan dan tumpuan yang lebih jelas kepada perkembangan pendidikan khas di Malaysia (Kementerian Pendidikan, 2012). Justeru itu, Perakuan 169 juga memberi penekanan dan kesedaran kepada kerajaan untuk menubuhkan dan memperkemaskan sistem pendidikan khas yang menumpukan sepenuhnya ke atas pendidikan kanak-kanak kurang upaya. Satu organisasi telah dibentuk yang bertanggungjawab sepenuhnya ke atas pendidikan komuniti individu kurang pendengaran.

Sejarah, sistem dan falsafah Pendidikan di Malaysia telah menekankan masalah utama pendidikan dalam pendidikan khas untuk individu cacat penglihatan, cacat pendengaran dan bisu yang memberi penekanan kepada bahasa dan masalah komunikasi. Masalah komunikasi yang dihadapi oleh pelajar cacat pendengaran ternyata lebih rumit kerana mereka tidak dapat mendengar apa sahaja yang diinginkan oleh para guru dalam menyampaikan maklumat dan bergantung sepenuhnya kepada bahasa isyarat (Kementerian Pendidikan, 2012). Bagi orang cacat pendengaran, bahasa isyarat merupakan salah satu kaedah atau alternatif komunikasi yang digunakan oleh komuniti cacat pendengaran yang serius. Bahasa isyarat boleh digunakan oleh komuniti yang mempunyai masalah dalam bertutur, komuniti yang tidak boleh mempelajari bahasa melalui pertuturan, dan komuniti yang tidak boleh mendengar (Wilbur, 2013). Penggunaan bahasa isyarat, *pertuturan cued* dan ejaan juga merupakan saluran komunikasi utama bagi golongan cacat pendengaran. Kaedah komunikasi menggunakan bahasa isyarat dikatakan lebih berkesan daripada kaedah lain (Sufean Husin, 1996).

Walaupun, kajian ini akan memberi tumpuan kepada keupayaan pelaksanaan proses pengajaran dan pembelajaran di kalangan pelajar cacat pendengaran dengan menggunakan imej fotografi. Imej fotografi merupakan salah satu elemen terpenting dalam komunikasi yang telah digunakan dalam pelbagai bidang. Ramai yang gemar menggunakan perkataan yang mengatakan '*a picture is worth a thousand words*' atau lebih mudah memberikan maksud bahawa, fotografi telah dapat mewakili banyak kata-kata dengan hanya melihat pada sekeping gambar. Jika selama ini ramai orang telah beranggapan bahawa bidang komunikasi hanya berkisar kan kepada perbualan dua hala semata-mata, tetapi keistimewaan imej fotografi dapat mewakili kata-kata yang akan dikeluarkan. Menurut Laswel (1948) menjelaskan bahawa, komunikasi memiliki makna "*Who says what to whom in what channel with what effect*" yang bererti "Siapa mengatakan apa kepada siapa, dalam perantara apa, dan dengan kesan apa". Menurut (W. Eisner, 1998) yang menyokong kenyataan Laswel yang merupakan salah seorang penyelidik pendidikan telah memberikan pandangan bahawa, fotografi boleh digunakan sebagai alat lain untuk meningkatkan penulisan penyelidikan budaya di samping menguatkan carta dan graf tipikal yang dahulunya sering digunakan sebagai fakta penyelidikan.

Malah imej fotografi kini dapat menggabungkan ke dalam penulisan penyelidikan budaya yang boleh membuat tafsiran yang lebih mendalam yang sering tidak lebih digambarkan dengan kata-kata . Fotografi banyak digunakan telah menjadi alat yang popular untuk penyelidik, pendidik, dan profesional lain, terutamanya mereka yang bekerja dengan kumpulan yang terpinggir seperti golongan cacat pendengaran (Prins, 2010).

Ia tidak dapat dinafikan bahawa imej telah digunakan untuk pendidikan di sekolah. Mustaffa Halabi (2011), mendapati bahawa imej amat penting sehingga UNESCO mengisytiharkan ketika Media Pendidikan pada tahun 1982. UNESCO menekankan kepentingan imej untuk ditawarkan dan ditempatkan dalam pendidikan. Pihak Sekolah dan keluarga juga bertanggungjawab dalam menyediakan imej yang berkesan, kata-kata dan bunyi bagi dipelajari oleh orang muda masa kini. Satiah (2009), bersetuju bahawa bagi meningkatkan pembelajaran dan pengajaran pelajar cacat pendengaran, keperluan dalam menggunakan alat bantu mengajar seperti fotografi, grafik, gambar rajah dan lain-lain amat diperlukan bagi meningkatkan keupayaan pembelajaran dan juga untuk memotivasikan mereka ke arah pembelajaran yang positif. Peranan visual imej perlu ditingkatkan dan digunakan oleh guru dalam proses pembelajaran, kerana penggunaan imej adalah sumber budaya yang melibatkan semua bidang ilmu dan visual imej juga boleh digunakan sebagai alat dalam meningkatkan kanak-kanak untuk berfikir (Lebedeff, 2010). Ini disokong oleh Felder dan Solomon (2013), maklumat yang paling berkesan diserap apabila kanak-kanak cacat pendengaran melihat sesuatu sebagai contoh gambar, gambar rajah, filem, video dan demonstrasi.

Selain itu, bidang pendidikan visual mendapati bahawa imej fotografi amat berguna dan berkesan bagi menegaskan sesuatu konsep isi pelajaran yang mengandungi ciri-ciri penglihatan atau visual (Langford, 1982). Bagi Marien (2010) pula beranggapan bahawa 'Satu gambar tunggal mungkin mengandungi seribu rujukan'. Dalam kajian Meachem (2010) telah memahami aspek kesihatan melalui fotografi, beliau telah mendapati bahawa pelajar kejururawatan mampu untuk melihat kehidupan pesakit melalui kanta yang berbeza. Rilly (1980) memberikan pandangan bahawa, dalam metodologi penyelidikan tradisional, gabungan penyelidik dan jurugambar yang jarang berlaku tetapi tidak bermaksud bahawa peranan ini tidak berguna. Kajian terbaru oleh ahli antropologi, sosiologi dan psikologi seolah-olah mencadangkan bahawa penggunaan dan peningkatan imej fotografi digital telah dapat membentuk satu identiti kajian malah memberikan kesan yang maksimum apabila kerja-kerja pengumpulan data kajian dilaksanakan. Hasil daripada kupasan ini telah memberi penekanan kepada persoalan jenis imej fotografi akan digunakan untuk meningkatkan keupayaan pembelajaran pelajar cacat dan tujuan imej fotografi digunakan dalam meningkatkan keupayaan pembelajaran pelajar cacat pendengaran. Kesemua data kajian telah dikumpul melalui kaedah temu bual mendalam dan kaedah pemerhatian berstruktur yang akan merekodkan sesi pembelajaran dan didokumenkan dengan menggunakan pita audio, imej fotografi dan video.

PERMASALAHAN KAJIAN

Masalah utama dalam sistem komunikasi ialah melibatkan komunikasi dua hala antara individu biasa dengan individu cacat pendengaran yang perlu diperbaiki agar kedua-dua pihak dapat berkomunikasi dengan lebih telus dan berkesan. Masalah komunikasi ini ternyata memberikan kesan kepada hubungan masyarakat dan hak kolektif komuniti cacat pendengaran telah jauh dari amalan biasa dari aspek kerjasama dan perpaduan. Masalah ini terjadi apabila komuniti cacat pendengaran hanya boleh berkomunikasi dan menerima dengan individu yang tahu menggunakan bahasa isyarat sebagai medium komunikasi mereka. Keadaan ini menjadi lebih kompleks apabila jumlah jurubahasa yang berkemahiran dalam bahasa isyarat ternyata semakin berkurangan dan sangat terhad dalam komuniti masyarakat. Masalah-masalah ini boleh menyumbang kepada keberkesanan dan kesan negatif terutamanya kepada aspek identiti yang menyebabkan individu cacat pendengaran mula membina dunia mereka sendiri yang boleh menyebabkan mereka mengasingkan atau memisahkan daripada masyarakat biasa. Siew, Salimah dan Rozaiti (2007) pula menyatakan bahawa kekurangan pekerja mahir yang berkualiti kepada membantu komuniti cacat pendengaran di Malaysia masih menjadi satu masalah yang perlu ditangani dengan usaha yang serius terutamanya apabila melibatkan pembinaan kurikulum pembelajaran dan pengajaran yang relevan dan sesuai bagi golongan cacat pendengaran. Kurikulum ini boleh membantu pelajar cacat pendengaran menikmati proses pembelajaran dengan sempurna dan menjadi lebih kreatif.

Terdapat pelbagai jenis bahasa isyarat yang digunakan oleh individu bermasalah atau cacat pendengaran. Kepelbagaian jenis bahasa isyarat ini terjadi adalah disebabkan oleh latar belakang individu bermasalah dan cacat pendengaran dan budaya persekitaran kehidupan yang berbeza bagi setiap individu. Disebabkan keadaan sedemikian, isyarat-isyarat yang dihasilkan berbeza antara seseorang penutur dengan penutur yang lain (Abdullah Yusoff, 1994). Setiap kanak-kanak yang bermasalah pendengaran mempelajari bahasa isyarat memerlukan tenaga pengajar yang mahir. Oleh itu pengajar juga memerlukan latihan yang khas dalam bidang bahasa isyarat. Di Malaysia, untuk membolehkan seseorang itu menjadi tenaga pengajar dalam bidang bahasa isyarat, mereka perlu menjalani latihan khas dalam mempelajari bahasa isyarat. Bagi keluarga yang mempunyai kanak-kanak atau ahli keluarga yang mengalami masalah pendengaran atau bisu, mereka perlu juga mempelajari bahasa isyarat untuk membolehkan mereka untuk berkomunikasi dengan ahli keluarga atau kanak-kanak yang bermasalah pendengaran atau bisu.

Dari segi pencapaian akademik pula, Abdullah Yusoff (1995), menyatakan murid-murid bermasalah pendengaran atau bisu yang menggunakan bahasa isyarat sebagai medium untuk berkomunikasi amat sukar menulis atau menghasilkan sesebuah karangan. Hal ini kerana mereka tidak dapat menyatakan idea dalam struktur ayat bahasa, sedangkan semasa proses perbincangan, pelajar cacat pendengaran berkemampuan menyatakan idea dalam bahasa isyarat. Selain itu, terdapat perbezaan aspek penekanan kepada struktur bahasa isyarat iaitu bahasa isyarat mengutamakan unsur yang semantik tanpa terikat dengan tatabahasa bahasa melayu, sedangkan bahasa melayu keterikatan tatabahasa menentukan semantik.

Mereka juga mengalami kesukaran membuat pemilihan perkataan untuk dimasukkan ke dalam ayat terutamanya perkataan yang membabitkan imbuhan. Masalah komunikasi utama yang dihadapi ialah pelajar cacat pendengaran dengan guru yang tidak tahu berkomunikasi dengan menggunakan Bahasa isyarat. Kajian lalu menunjukkan kebanyakan pelajar masih menghadapi masalah memahami bahasa isyarat yang digunakan oleh pelajar cacat pendengaran. Ini adalah disebabkan pelajar yang tidak mempunyai masalah pendengaran tidak mempraktikkan penggunaan Bahasa isyarat. Pelajar cacat pendengaran menghadapi masalah penyertaan dan motivasi yang rendah kerana mereka kurang komunikasi dan juga kurang maklum balas antara mereka dengan pengajar atau mentor.

Kajian-kajian di luar negara pula telah menyatakan bahawa semasa murid-murid bermasalah pendengaran berkomunikasi menggunakan bahasa isyarat, mereka tidak mementingkan unsur-unsur seperti imbuhan dan 'tenses'. Seringkali, ayat-ayat yang digunakan semasa bertutur akan diturunkan dalam bentuk ayat semasa membuat penulisan. Hal ini menyebabkan ayat-ayat yang dihasilkan oleh kumpulan ini tidak menepati struktur dan tatabahasa bahasa Inggeris. Hal ini sering menyumbang kepada masalah pencapaian akademik yang rendah di kalangan pelajar ini. Pelajar bermasalah pendengaran selalunya mengisyaratkan sesuatu ayat mengikut perkataan demi perkataan. Hal ini menyebabkan pemahaman mereka juga mengikut perkataan demi perkataan. Sesetengah ayat berbentuk akademik harus difahami mengikut konteks yang bukannya mengikut perkataan demi perkataan. Ayat-ayat kiasan seperti "*i ran like the wind*" adalah sukar untuk difahami oleh murid-murid bermasalah pendengaran kerana isyarat mereka tidak dapat membantu pemahaman ayat-ayat tersebut mengikut konteks.

Selain dari itu, Presiden Persekutuan Orang Cacat pendengaran Malaysia (MFD), Mohamad Sazali Shaari menyatakan bahawa kebanyakan pelajar cacat pendengaran telah gagal dalam beberapa subjek yang membawa mereka harapan hilang dalam arus sistem pendidikan. Ini kerana peraturan rendah subjek lulus yang telah diambil oleh pelajar cacat pendengaran dalam sistem peperiksaan utama seperti Ujian Pencapaian Sekolah Rendah (UPSR), Penilaian Menengah Rendah (PMR) dan Sijil Pelajaran Malaysia (SPM). Ramai daripada mereka gagal setiap tahun terutamanya subjek Bahasa Melayu. Mata pelajaran ini merupakan subjek wajib dan tertakluk dalam mana-mana peperiksaan utama yang membuat mereka gagal keseluruhan peperiksaan. Akibatnya, pelajar menghadapi masalah untuk memohon melanjutkan pelajaran di peringkat yang lebih tinggi (Abu Hassan, 2012). Roslina Ahmad (2012) pernah berkata bahawa isu-isu komunikasi juga boleh menyebabkan mereka kehilangan peluang-peluang dalam kehidupan seharian mereka. Sebagai manusia, orang cacat pendengaran juga mempunyai hak-hak mereka untuk hidup dengan keadaan yang sama yang orang biasa terima.

Dalam bidang pendidikan, kerajaan telah menyediakan pelbagai kemudahan seperti sekolah khas, sekolah bersepadu serta guru-guru terlatih yang menyediakan mereka dengan peluang pendidikan yang sempurna. Mereka mahu dianggap sebagai sama dengan rakyat biasa. Walau bagaimanapun, ia adalah berkaitan dengan mengambil perhatian bahawa beberapa aspek kemudahan ini perlu diperkukuhkan dan dipertingkatkan

terutamanya yang melibatkan kemudahan dalam pengajaran dan pembelajaran untuk orang cacat pendengaran terutamanya dalam komunikasi.

KAEDAH KAJIAN

Kajian ini dijalankan bagi menerokai kesan pengajaran dan pembelajaran di kalangan pelajar cacat pendengaran dengan menggunakan medium imej fotografi. Bagi mencapai objektif kajian ini, pengkaji menggunakan pendekatan kualitatif sepenuhnya dengan menggunakan pendekatan *exploratory* (penerokaan). Data kualitatif berbentuk deskriptif, berupa kata-kata lisan atau tulisan tentang tingkah laku manusia yang dapat diamati. Kajian yang dijalankan secara *exploratory* (penerokaan) adalah berkaitan dengan penemuan, pembinaan atau penjanaan teori. Dalam erti kata lain, semua penyelidikan dan penyelidikan penerokaan dikhaskan untuk menyelidik menerokai idea dan penyelidikan adalah *explorer* (Bart et al, 2010). Dalam konteks kajian ini, penerokaan boleh dianggap sebagai perspektif, keadaan minda, orientasi khas ke arah menghampiri dan menjalankan siasatan sosial (Stebbins, 2001. Jupp, 2006). Oleh kerana kajian ini mengfokuskan kepada penerokaan terhadap proses pengajaran dan pembelajaran dengan menggunakan medium imej ke atas pelajar cacat pendengaran, pengkaji telah menggunakan kaedah temubual mendalam dan pemerhatian berstruktur untuk mendapatkan data. Kaedah ini berkait rapat dengan mengenalpasti apa, bila dan dimana kajian dijalankan, intipati dan persekitarannya. Kaedah kualitatif juga merujuk kepada konsep, makna, definisi, karakter, simbol, metafora dan perihal kajian yang sedang dijalankan (Sulaiman, 2009).

Penerokaan kajian dijalankan secara kajian kes. Collins (2010) menyatakan kajian kes digunakan bagi memeriksa dan mengenalpasti sesuatu unit komuniti. Ianya bagi membolehkan pengkaji mengenalpasti nilai, meneroka dan memahami masalah, hubungan dan isu komuniti tersebut. Kajian ini telah dijalankan terhadap pelajar dan pengajar di Sekolah Kebangsaan Pendidikan Khas Selangor (Pendengaran) Seksyen 18, Shah Alam sebagai informan. Temu bual dilakukan secara mendalam dan pemerhatian dijalankan bukan peserta (*non participant*) bagi mencapai objektif dan menjawab kepada persoalan kajian ini. Kaedah temu bual mendalam ini menggunakan pengkaji yang menjalankan temu bual yang terperinci berdasarkan garis panduan yang telah ditetapkan. Setiap yang disebutkan oleh responden merupakan data penting kajian. Dan kemudian, diterjemah dalam bentuk transkrip. Melalui kaedah ini seseorang pengkaji boleh memperoleh kefahaman yang meluas dan sempurna dengan cara mendalami sesebuah topik tertentu. Pada masa yang sama, pendekatan ini unik atas sebab ialah sampel digunakan lebih kecil, pengkaji boleh memberikan keterangan terperinci dan bebas bertanyakan soalan berlandaskan kepakaran informan dan mengizinkan pemerhatian yang lebih lama ke atas informan. Hal ini kerana temu bual mampu menghasilkan data yang tidak terjangkau oleh responden kerana batasan masa. Temubual mendalam dipilih bagi tujuan mendapatkan maklumat yang lebih terperinci, menyiasat motif dan membuka lebih banyak maklumat (Collins, 2010 & Mason, 2002).

Seramai 11 orang tenaga pengajar dan 30 orang pelajar cacat pendengaran di temubual mendalam dan diperhatikan. Kaedah pemerhatian bukan peserta juga dipilih bagi

memerhati keadaan sebenar pelajar cacat pendengaran dari segi tingkah laku semasa sesi pengajaran dan pembelajaran dijalankan (Collins, 2010 & Mason, 2002).

Bagi kaedah pemerhatian pula, merangkumi pelajar daripada darjah 1 sehingga darjah 5 sahaja. Sampel kajian didapati daripada kaedah *snowball sampling*. Kaedah ini biasanya digunakan dalam kajian kualitatif dan komuniti minoriti (Bernard, 1994). Pelajar dipilih daripada tahun 1 sehingga 5 adalah kerana pengkaji mahu meneroka, mengenalpasti dan memahami cara dan proses pengajaran dan pembelajaran daripada tahap yang rendah hingga tahap yang lebih tinggi. Dalam kajian ini, kaedah *snowball sampling* digunakan oleh pengkaji bagi mengenalpasti seorang informan atau individu mengenalpasti individu lain yang boleh didapati untuk kajian ini (Bernard, 1994). Jadual berikut ada Jadual Penyelidikan Mengikut Fasa:

PERSOALAN KAJIAN	FASA	OBJEKTIF	KAEDAH KAJIAN
<p>PK 1: Apakah jenis kaedah pengajaran dan pembelajaran di kalangan pelajar cacat pendengaran?</p>	FASA 1	<p>Untuk mengenalpasti amalan semasa dalam pengajaran dan pembelajaran dikalangan pelajar cacat pendengaran.</p> <p>Untuk menentukan ciri-ciri, unsur-unsur, prinsip dan garis panduan dalam alat Bantu mengajar yang digunakan dalam pengajaran dan pembelajaran.</p>	<p>Temuduga; Temubual mendalam -Face to face interview dengan pengajar sekolah.</p> <p>Pemerhatian; Pemerhatian bukan peserta -Pemerhatian bukan peserta di dalam kelas ke arah kelakuan dan tingkah laku pelajar cacat pendengaran.</p> <p>Content Analysis - Mengumpul, menganalisis dan mengkaji semula semasa penggunaan bahan pengajaran untuk pembelajaran orang cacat pendengaran di sekolah.</p>
<p>PK 2: Apakah jenis imej yang digunakan bagi mempertingkatkan keupayaan pembelajaran dikalangan pelajar cacat pendengaran?</p> <p>PK 3: Mengapa imej digunakan bagi mempertingkatkan keupayaan pembelajaran dikalangan pelajar cacat pendengaran?</p>	FASA 2	<p>Untuk menentukan ciri-ciri, unsur, prinsip & garis panduan dalam pengajaran dan pembelajaran.</p> <p>Untuk menganalisis model yang sesuai dalam pengajaran dan pembelajaran pelajar cacat pendengaran.</p> <p>Untuk menganalisis bagaimana penerimaan guru dan pelajar cacat pendengaran dalam melihat imej-imej.</p>	<p>Contextual Analysis -Mengumpul, menganalisis dan mengkaji kesusasteraan, pengajaran semasa dan garis panduan kerajaan.</p> <p>Temuduga; Temubual Mendalam -Face to face interview dengan pengajar sekolah.</p> <p>Pemerhatian; Pemerhatian bukan peserta -Pemerhatian bukan peserta di dalam kelas ke arah kelakuan dan tingkah laku pelajar cacat pendengaran.</p>

DAPATAN KAJIAN

Cara Pengajaran Dan Pembelajaran Yang Sedia Ada											
Informan											
Kata kunci	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Induksi/Komunikasi Sepenuhnya	/	/	/	/	/	/	/			/	/
Memberikan tunjuk contoh	/	/	/		/		/		/	/	/
Menunjukkan situasi	/				/						/
Huraian		/	/		/				/		/
Lakonan	/	/	/			/	/				/
Bahasa Isyarat				/		/					/
Alat Bantuan Pembelajaran (ABM)		/		/	/		/	/		/	/
Rumusan:											
<p>Penggunaan pembelajaran yang terkini unuk pelajar yang kurang pendengaran ialah dengan cara induksi. Ia merangkumi idea, teknik, aktiviti, contoh dalam menarik perhatian pelajar. Pembelajaran yang kreatif perlu disediakan berhubungn dengan memenuhi kriteria dalam menarik perhatian pelajar unuk belajar dengan fokusnya.</p>											

Jadual 5: Cara Pengajaran Dan Pembelajaran Yang Sedia Ada (Sumber: Aidah Alias 2014)

Kajian ini dijalankan di Sekolah Rendah Pendidikan Khas Cacat Pendengaran. Pengkaji telah melawat unuk *fieldworks* lebih daripada 4 kali. Dalam pedagogi pengajaran, pengajar menggunakan kaedah 'induksi' dalam pengajaran dan pembelajaran unuk pelajar pekak. Sesi ini telah dirancang unuk menarik perhatian pelajar sebelum sesi pembelajaran bermula. Ia memberi penekanan kepada percambahan idea, teknik, proses, aktiviti fizikal, demonstrasi, contoh dan sumber unuk menarik minat pelajar. Pengajaran dan pembelajaran juga dibantu oleh medium visual sebagai alat bantuan pembelajaran antaranya seperti kad *flash*, buku huruf dan pelakat papan *puzzle*. Pengajar juga telah melakukan beberapa penambahan seperti video, gambar, buku bergambar, yang menunjukkan situasi dan menghuraikan proses keseluruhan pada pelajar tersebut dan ditambah dengan bantuan bahasa isyarat, gerak langkah lakonan turut memberikan kefahaman yang lebih baik. Pendedahan yang dilakukan diantara guru dengan pelajar dilihat dapat menambahkan baik aktiviti pembelajaran serta dalam keadaan yang sebenar. Sepertimana yang di tekankan oleh Omardin (1999) dan Jamila (2006) di mana proses pembelajaran menggunakan alat bantuan mengajar boleh menambah baik lagi kebolehan belajar dan membantu dalam merangsangkan pelajar yang kurang upaya ini.

Oleh itu pelajar akan lebih fokus dalam aktiviti pembelajaran sesi ini dilakukan adalah kerana untuk menarik perhatian para pelajar. Ia melibatkan pemikiran idea, teknik, proses, aktiviti fizikal, demonstrasi, dan bahan-bahan yang menarik minat mereka. Beberapa prinsip yang perlu diperhatikan sepanjang proses pengajaran dan pembelajaran menggunakan medium fotografi ialah tujuan penggunaan gambar dan kaitannya dengan isi pembelajaran. Gambar yang ditunjukkan kepada pelajar haruslah berkait rapat dengan topik pembelajaran. Pengajar perlu bijak memilih gambar yang ringkas dan maksud kandungan gambar mudah difahami. Gambar-gambar yang ditunjukkan perlu mempunyai maksud yang jelas dan tidak bersifat semiotik.

Cavanaugh (2006) menekankan penggunaan imej dalam pengajaran dan pembelajaran mempunyai manfaat untuk menyokong kefahaman pelajar, penyimpanan, dan aplikasi. Sebagai contoh kita berkaitan penggunaan imej untuk kecerdasan ruang, motivasi pelajar untuk belajar, dan syarat-arahan, yang model dan teori yang ditubuhkan dalam pendidikan. Kesan pemilihan imej visual juga amat penting bagi memastikan pelajar benar-benar memahami isi kandungannya. Jumlah gambar yang ditunjukkan tidak memerlukan kuantiti yang banyak. Hasil pemerhatian mendapati, ketahanan pelajar melihat dan membuat interpretasi imej gambar tidak melebihi 20 keping dalam satu-satu masa. Persembahan visual juga memainkan peranan dengan memastikan persembahan *power point* perlulah tidak terlalu banyak warna digunakan dan memasukkan animasi-animasi yang boleh mengganggu fokus pelajar. Imej gambar yang berwarna amat menarik perhatian pelajar berbanding dengan imej gambar hitam dan putih. Prinsip-prinsip ini perlu ditekankan kepada tenaga pengajar dan guru bagi memastikan mesej pembelajaran kepada pelajar cacat pendengaran lebih jelas dan memudahkan mereka melaksanakan interpretasi dengan berkesan.

Hasil dapatan kajian mendapati penggunaan visual imej sebagai alat bantuan mengajar sepanjang kelas pembelajaran dan pengajaran dilihat sangat membantu dalam menyelesaikan banyak masalah berkaitan proses komunikasi kerana sentiasa berubah dari masa ke masa (Omardin, 1999 & Jamila, 2006). Pelajar dilihat boleh bertindak secara kognitif dan memahami sesi pembelajaran yang dilakukan dengan menyediakan dua kelompok gambar sepanjang pemerhatian iaitu *flat opaque picture* iaitu merupakan gambar imej fotografi yang dicetak dan dilekatkan di atas papan *mounting board*. Kelompok kedua yang disediakan ialah dengan menggunakan gambar *transparent picture* yang ditunjukkan dalam slaid *PowerPoint*.

Hasil temu bual bersama guru mendapati, rata-rata tenaga pengajar memilih menggunakan gambar *transparent picture* yang dikatakan lebih mudah dan menjimatkan kos. Hasil pemerhatian mendapati, pelajar cacat pendengaran lebih fokus dan memahami mesej pembelajaran daripada slaid *PowerPoint* kerana ia lebih jelas, lebih besar dan mampu disampaikan sehingga menarik perhatian. Di akhir sesi, pelajar dilihat dapat memberikan ilustrasi dan respons yang amat baik apabila diminta menggambarkan kembali apa yang dilihatnya.

Penggunaan imej fotografi sebagai salah satu kaedah alat bantuan mengajar adalah selaras dengan Akta Pendidikan 1996 (Akta Pendidikan 1996) di mana pendidikan khas perlu dipertingkatkan dari segi kurikulum dan sukatan pelajaran mereka menggunakan sepenuhnya bantuan peralatan visual. Jadual 4 di bawah merupakan contoh model yang bersesuaian dengan penggunaan imej fotografi sebagai alat bantuan mengajar berdasarkan data temuramah dan pemerhatian adalah seperti berikut:

Sumber (Kata kunci)	Contextual Analysis; Buku	Temu bual Pengajar	Pemerhatian Pengkaji	Kata Kunci
Ciri-ciri/ Prinsip/ Unsur	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ekspresi 2. Warna 3. Pergerakan 4. <i>Sign</i> 5. Pergerakan 6. Pencahayaan 7. Contoh 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Contoh 2. Pergerakan 3. Imej Sebenar 4. Warna 5. Jelas 6. Mudah 7. Proses 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Imej - Pegun - Pergerakan 2. Warna 3. Contoh 4. Situasi 5. Ekspresi 6. Jelas 7. Mudah 8. Proses 9. <i>Sign</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Warna 2. Pergerakan 3. Contoh 4. Proses 5. Jelas 6. Mudah 7. Sign 8. Ekspresi 9. Imej

Jadual 4: Garis Panduan model yang sesuai pada pelajar kurang upaya pendengaran

Berdasarkan daripada dapatan kajian pada Jadual 4: Garis Panduan model yang sesuai pada pelajar kurang upaya pendengaran, imej merupakan elemen yang penting dalam pembelajaran dan pengajaran bagi pelajar cacat pendengaran. Ini kerana daripada pembacaan pengkaji, temubual dengan pengajar dan pemerhatian pengkaji, imej dan contoh amat penting dalam pengajaran dan pembelajaran pelajar cacat pendengaran. Justeru itu, Lebedeff (2010) menekankan, pengajar mesti menekankan peranan imej visual untuk meningkatkan proses pembelajaran, kerana penggunaan imej-imej ini adalah sumber budaya yang melibatkan semua bidang ilmu dan visual imej juga boleh digunakan sebagai alat untuk merangsang minda kanak-kanak dan membantu mereka untuk berfikir. Ini juga dipersetujui oleh Mustaffa Halabi (2011) bersetuju, imej dan ilustrasi mempunyai berharga memberi kesan kepada pelajar visual kerana mereka lebih cenderung memberi perhatian kepadanya. Ini berlaku apabila bahan teks ini adalah sukar untuk memahami dan tidak mudah difahami tanpa imej dan ia dipercayai apabila pelajar tidak biasa dengan teks, gambar-gambar yang boleh menggambarkan keadaan. Visual yang digunakan dalam pengajaran dan pembelajaran untuk pelajar pekak mestilah sesuai dan bersedia. Oleh itu, hasil daripada dapatan kajian mendapati garis panduan yang boleh digunakan bagi menyediakan model untuk pengajaran dan pembelajaran pelajar cacat pendengaran adalah terdiri daripada prinsip berikut iaitu warna, pergerakan, contoh, mempunyai proses, jelas, mudah, *sign language*, ekspresi dan imej.

KESIMPULAN DAN CADANGAN

PENGAJARAN DAN PEMBELAJARAN PELAJAR CACAT PENDENGARAN			
	Kaedah Semasa	Garis Panduan Alat Bantuan Mengajar	Cadangan Model
1.	Induksi / Jumlah komunikasi:	Warna	1. Imej Interaktif / Video 2. Imej Visual Pegun 3. Bahasa Isyarat / Teks 4. Penterjemahan
2.		Pergerakan	
3.		Contoh	
4.		i. Memberikan Contoh	
5.		ii. Menunjukkan Situasi	
6.		iii. Menerangkan	
7.		iv. Lakonan	
8.		v. Bahasa Isyarat	
9.		vi. Alat Bantu Mengajar	
		Imej	

Jadual 6: Model Cadangan Pengajaran dan Pembelajaran Pelajar Cacat pendengaran

Berdasarkan Jadual 6, proses pengajaran dan pembelajaran perlu dijalankan dalam pelbagai cara dan teknik yang berulang. Keputusan kajian mendapati dua perkara penting terhasil. Fokus utama tertumpu kepada garis panduan untuk menghasilkan bahan bantuan mengajar. Dalam usaha untuk menghasilkan bahan bantu mengajar yang baik, maka ada beberapa perkara asas yang perlu diserapkan ke dalam proses pengajaran dan pembelajaran untuk pelajar cacat pendengaran. Penggunaan warna, pergerakan, contoh, proses, jelas, mudah, bahasa isyarat, ungkapan dan imej dicadangkan untuk diguna pakai sebagai alat bantuan mengajar dalam menghasilkan proses pengajaran dan pembelajaran dengan lebih berkesan, bermaklumat, menarik dan menyeronokkan. Ini adalah kerana, proses pengajaran dan pembelajaran yang diamalkan kini kurang mempunyai elemen-elemen seperti yang dinyatakan. Ia adalah disebabkan oleh kekurangan kepakaran dalam menghasilkan bahan-bahan dan model yang sesuai sebagai bahan bantuan mengajar.

Perkara kedua pula lebih tertumpu kepada 'model' yang sesuai untuk pengajaran dan pembelajaran. Kajian ini mendapati bahawa pelajar cacat pendengaran lebih cenderung dan berminat untuk menggunakan imej visual interaktif serta imej-imej pegun dan visual bergerak sebagai kaedah tambahan pengajaran dan pembelajaran. Mereka memerlukan kaedah lanjutan dalam proses penyampaian maklumat dan ilmu pengetahuan. Ini boleh didapati di Jadual 6 di mana terdapat empat (4) model dicadangkan: 1). Imej interaktif / video; 2). Imej pegun visual; 3). Bahasa Isyarat / Text; dan 4). Penterjemah. Walaupun dua perkara pertama (2) menggunakan Bahasa Isyarat & Teks dan Penterjemah telah digunakan dan diamalkan oleh kebanyakan guru dan pelajar dalam proses pengajaran dan pembelajaran, tetapi pelajar-pelajar ini memerlukan Imej Visual Interaktif dan Imej Visual Pegun untuk diserapkan ke dalam proses pengajaran dan pembelajaran.

Kesimpulannya, kewujudan komuniti minoriti cacat pendengaran di Malaysia perlu diiktiraf dan menerima keserataan dengan masyarakat biasa. Sistem pendidikan yang sedia ada perlu diperkembangkan dan menggunakan sepenuhnya perkembangan teknologi dalam proses pengajaran dan pembelajaran mereka. Visual imej fotografi merupakan cara yang paling berkesan dan bertindak sebagai saluran komunikasi yang paling mudah, murah serta mudah difahami oleh kanak-kanak cacat pendengaran. Oleh yang demikian, institusi pendidikan, kementerian, guru, pelajar, pentadbir dan kakitangan yang berkaitan perlu meluaskan kaedah visual imej fotografi ini sebagai satu kaedah alternatif atau tambahan dalam mendidik kanak-kanak cacat pendengaran supaya mereka menjadi lebih kompeten seperti manusia biasa.

BIODATA

Aidah Alias adalah pensyarah di Jabatan Fotografi dan Pengimejan Kreatif, Fakulti Seni Lukis dan Seni Reka UiTM Melaka. Telah mula berkhidmat di UiTM Melaka pada tahun 2015. Berkepakaran dalam bidang Fotografi seni halus dan visual komunikasi.

Nadzri Mohd Sharif adalah pensyarah Kanan di Jabatan Fotografi dan Pengimejan Kreatif, Fakulti Seni Lukis dan Seni Reka UiTM Melaka. Telah mula berkhidmat di UiTM Melaka pada tahun 2006. Kini merupakan pelajar Doktor Falsafah di Pusat Pengajian Media dan Komunikasi, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan (UKM) Bangi. berkepakaran dalam bidang visual forensik dan visual literasi.

Nor Fariza bt Baharudin erupakan Pensyarah di Jabatan Fotografi dan Pengimejan Kreatif, Fakulti Seni Lukis dan Seni Reka UiTM Melaka. Telah mula berkhidmat di UiTM Melaka pada tahun 2006. Berkepakaran dalam bidang Fotografi studio dan fotografi *fashion*.

Meor Hasmadi Meor Hamzah merupakan Pensyarah di Jabatan Fotografi dan Pengimejan Kreatif, Fakulti Seni Lukis dan Seni Reka UiTM Melaka. Telah mula berkhidmat di UiTM Melaka pada tahun 2009. Berkepakaran dalam bidang Foto Manipulasi dan fotografi *architecture*.

Farihan Zahari adalah pensyarah di Jabatan Fotografi dan Pengimejan Kreatif, Fakulti Seni Lukis dan Seni Reka UiTM Melaka. Sebelum ini berkhidmat di UiTM Kuala Terengganu, pada tahun 2009 dan kini mula berkhidmat di UiTM Melaka pada tahun 2014. Berkepakaran dalam bidang fotografi Landskap dan fotografi *infrared*.

RUJUKAN

Aidah Alias, Mustaffa Halabi Azahari & Adzrool Idzwan Ismail. (2013). Enhancing Learning Ability among Deaf Students By Using Photographic Images. *The*

Asian Conference on Arts & Humanities 2013 Official Conference Proceedings, Osaka, Japan. Pg. 487-494. The Asian Conference on Arts & Humanities 2013 Official Conference Proceedings 2013.

- Anderson, L.W., Krathwohl, D. R., Airasian, P.W., and et al. (2000). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives, A bridged Edition Paperback – December 29, 2000.* Pearson: 1 edition (December 29, 2000)
- Asmah Haji Omar. (1984). *Pengajaran Bahasa Malaysia Dalam Konteks Perancangan Bahasa Kebangsaan.* Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Allison, B. (1996). *Research Skills For Students.* London: Kogan Page.
- Bee, H. (1995). *The Developing Child.* New York: Harper Collins Publishers. *International Journal of Education and Research Vol. 3 No. 3 March 2015*
- Cavanaugh, T. (2006). *Images in education.* Retrieved October 6, 2014, from <http://drscavanaugh.org/digitalcamera/images-in-education.html>
- Che Ismail Che Lah. (2008). *Kajian Masalah Pendengaran Saringan Mutasi A1555G Gen DNA Mitokondria (mtDNA) Di Kalangan Kanak-kanak Bermasalah Pendengaran Jenis Sensori neural Tidak Bersindromik Di hospital Universiti Sains Malaysia.* Master of Science. Kubang Kerian, Kelantan: Universiti Sains Malaysia.
- Chua, T.T. and Koh B.B. (1992). *Pendidikan Khas dan Pemulihan: Bacaan Asas Siri Pendidikan.* Dewan Bahasa dan Pustaka: Kementerian Pendidikan Malaysia.
- Collin, H. (2010). *Creative Research : The Theory and Practice of Research For The Creative Industries.* London: AVA Publishing SA.
- Cooper, Sheryl B., Jody H., Cripps, & Joel I. (2013) Service- Learning In Deaf Studies: Impact On The Development of Altruistic Behaviours and Social Justice Concern. *American Annals of The Deaf*, 157 (5), 413-427.
- Creswell, J. W. (2009). *Research Design Qualitative, Quantitative and Mixed Method Approaches.* California: Sage Publication, Inc.
- Department of Special Education. (2013). *Disabled Students of Hearing in SPK and PPKI in Malaysia.* Putrajaya: Ministry of Education.
- Felder, R. M. and Solomon, B. A. (2013). *Learning styles and strategies.* Retrieved December 9, 2013, from <http://www4.ncsu.edu/unity/lockers/users/f/felder/public/ILSdir/styles.html>

- Jamila K. A. Mohamed. (2006). *Pendidikan khas untuk kanak-kanak istimewa siri pendidikan khas*. PTS Professional.
- Jackson, E. and Jackson, N. (1999). *Learning Disability in Focus: The Use of Photography in the Care of People with a Learning Disability*. USA: Jessica Kingsley Publishers
- Langford, M. J. (1982). *The Master Guide to Photography*. New York: Knopf.
- Langford, M. J (1993). *Michael Langford Advanced Photography*. Oxford: Focal Press.
- Lebedeff, T. B. (2010). The value of visual literacy practices in the education of deaf students: The experience of deaf teachers. Retrieved December 9, 2013, from <http://www.interdisciplinary.net/ci/v1/v12/lebedeff>
- Lester, P. M. (2006). *Visual Communication Images with Messages, Fourth Edition* California: Cengage Learning.
- Loughran, S. (2013). Cultural Identity, Deafness and Sign Language; A Postcolonial Approach. *LUX: A Journal of Transdisciplinary Writing and Research From Claremont Graduate University*, 2(1), 1-8.
- Marschark, M. and Hauser P.C. (2011). *How Deaf Children Learn: What Parents and Teachers Need to Know Perspective on Deafness*. Oxford: Oxford University Press.
- Marschark, M., Lang H.G. and Albertini J.A. (2002). *Educating Deaf Students: From Research to Practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Marien, M. W. (2010). *Photography : A Cultural History 3 Rd Edition*. City Road, London: Laurence King
- Mason, J. (2002). *Qualitative Researching*. London: SAGE Publication.
- Meachem, L. (2010). *How to Use Images*. London: Laurence king Publishing Ltd.
- Ministry of Education. (2012). *Dasar pendidikan kebangsaan*. Putrajaya: Giga Wise Network.
- Mohamed Sazali Shaari. (2004). Budaya Orang Pekak, *Kertas Kerja Persidangan Keluarga Pekak Bahagia*. Hotel Crown Princess, Kuala Lumpur, 13 Ogos 2004.
- Mustaffa Halabi Azahari. (2011). *Photography: Its Significance Strands and Values in Education*. Shah Alam: University Press.

- Norziha Megat Mohd. Zainuddin, Halimah Badioze Zaman and Azlina Ahmad. (2009) Visual Informatics: Bridging Research and Practice. *First International Visual Informatics Conference, IVIC 2009 Kuala Lumpur, Malaysia, November 11-13, 2009 Proceedings*. Springer. ISSN: 2201-6333 (Print) ISSN: 2201-6740 (Online) www.ijern.com
- Satiah Binti Abdullah. (2009). *Kaedah pengajaran bahasa melayu untuk murid- murid pekak*. Ijazah Sarjana Pengajian Bahasa Moden. Fakulti Bahasa Dan Linguistik: Universiti Malaya.
- Siew Hock Ow, Salimah Mokhtar dan Roziati Zainudin. (2007). A review on the teaching and learning resources for deaf community in Malaysia. *Chiang Mai University, Journal of Science and Humanities*, 1 (1), 165-176.
- Syar Meeze Rashid, Norlida Alias, Nazean Jomhari, Mohd Yakub Zulkifli, Zahiah Haris. (2014). Kepentingan Bahasa Isyarat Malaysia (BIM) Dalam Pengajaran Perkara Asas Fardhu Ain (PAFA) Terhadap Komuniti Pekak. *Jurnal Kurikulum & Pengajaran Asia Pasifik* (4), 27-33
- Sufean Hussin, 1996. *Pendidikan di Malaysia: Sejarah, Sistem, dan Falsafah*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Sulaiman Samsuri. (2009). *Research Method for the Social Science*. Petaling jaya: DSS Publishing Enterprise.
- Omar Din Ashaari. (1999). *Pengajaran Kreatif Untuk Pembelajaran Aktif*. Kuala Lumpur: Dewan, Bahasa dan Pustaka.
- Prins, E. 2010. Participatory Photography: A Tool for Empowerment or Surveillance? *Action Research* 8(18).
- Reilly, J. 1980. *The Albumen and Salted Paper Book – the History and Practice of Photographic Printing 1840-1895*. Rochester, NY: Light Impression.
- W.Eisner, E. (1998). *The Enlightened Eye: Qualitative Inquiry and the Enhancement of Educational Practice*. New Jersey: Upper Saddle River.
- Wilbur, R.B. (2013), Changing How We Think About Sign Language, Gesture And Agreement, *Sign Language and Linguistics*, 16 (2), 221-258